

Eerlijk produceren

Johan Laarman.

Vleeskuikenhouders Johan en Alida Laarman houden in het Drentse Ruinen 100.000 Ross-vleeskuikens. Ze werken nu twee rondes met de adviezen en producten van DGW-Pharma. Johan Laarman wilde de darmproblemen in de eerste week na opzet verbeteren en het antibioticaverbruik, dat al vrij laag lag, nog meer verminderen. De eerste dag krijgen de kuikens over het voer op het kuikenpapier gefermenteerde tarwevezels met probiotica en aan het drinkwater is een zuur toegevoegd. Laarman is zeer tevreden over het gebruik en de darmproblemen zijn de afgelopen twee rondes minder geworden. Tijdens deze rondes is er geen cocci-

diose vastgesteld, wat voorheen nog wel voorkwam. Afgelopen twee rondes is er dan ook geen antibiotica gebruikt, op één stal na op advies van de broederij. "Ook de uitval is minder. Over een jaar hebben we meer en betrouwbaardere cijfers", vertelt Laarman die wel een positief resultaat verwacht. Wat mede een reden is om probiotica en zuren te gaan gebruiken is dat Laarman open en eerlijk wil zijn over zijn manier van produceren. Met zijn ervaring in de eigen winkel aan huis, voorheen een poeliersbedrijf en werkzaamheden bij een groothandel, weet Laarman als geen ander hoe het is om dicht bij de consument te staan.

Meer darmproblemen

Dierenarts Gerard van Eijden heeft in zijn praktijk in Putten het aantal darmproblemen bij kalkoenen de afgelopen tien jaar zien stijgen. Veel van het antibioticagebruik wordt ingezet om deze darmstoornissen tegen te gaan. Een echte oorzaak voor de darmproblemen is niet te vinden, maar voer en genetica hebben hier zeker invloed op gehad, volgens Van Eijden. Steeds meer onderzoek wijst uit dat het gebruik van probiotica en zuren kunnen bijdragen aan een betere darmgezondheid. Van Eijden heeft tot nu toe twee klanten, kalkoenebedrijven, die probiotica en zuren op het bedrijf gebruiken. Op deze bedrijven ziet Van Eijden wel een

verbetering van darmproblemen optreden en ook vermindering van antibiotica. Maar er zijn meer factoren die gezondheidsproblemen veroorzaken, vertelt de dierenarts. Bij gewrichtstoornissen of E. coli is het gebruik van probiotica nog niet bewezen en hebben we nog wel antibiotica nodig. Er zijn ook niet veel effectieve alternatieve oplossingen voorhanden in de kalkoensector, kalkoenen moeten in korte tijd hard groeien. Toch is er steeds meer belangstelling voor probiotica en zuren onder pluimveehouders en ook onder dierenartsen, omdat er steeds meer wetenschappelijk onderzoek naar gedaan wordt.

Gerard van Eijden.

Probiotica in trek bij vleeskuikenhouders

Ongeveer 30 procent van de vleeskuikenhouders denkt het antibioticumgebruik te kunnen reduceren met toevoegingen aan voer en water. Zo blijkt uit een enquête door marktonderzoeksbureau AgriDirect. Veelgekozen toevoegingen betreffen probiotica en zuren.

arbeidsvreugde. Sinds de discussie over vermindering van het antibioticagebruik, ongeveer twee tot drie jaar geleden, is de vraag naar probiotica enorm toegenomen", vertelt Kalverboer. We zien de afgelopen drie jaar jaarlijks een verdubbeling van het aantal bedrijven dat gebruik maakt van probiotica en zuren. Kalverboer vertelt dat een behandeling begint met een grondige

Zuren door het drinkwater

reiniging van de stal. Wanneer de ontsmettingsmiddelen zijn vervlogen, kan de eerste behandeling met een spray op basis van probiotica gestart worden. De gedachte achter het gebruik van probiotica is dat de gunstige bacteriën de overhand krijgen. Die methode wordt competitieve exclusie genoemd. Daardoor worden de kuikens minder snel ziek. De probiotica kan via de vernevelingsinstallatie, rugspuit of bladblazer verspreid worden op de kale betonvloer. De tweede spraybehandeling op basis van probiotica vindt plaats als de eendagskuikens in de stal komen en zich hebben verspreid over de stal. Een derde

spraybehandeling vindt plaats in de eerste week na opzet. Afhankelijk van de bedrijfssituatie en infectiedruk vinden er gedurende de ronde meer spraybehandelingen plaats. Naast de omgevingspray krijgen de kuikens ook een speciaal probioticum over het voer. Over het startvoer dat op het kuikenpapier ligt worden gefermenteerde tarwezemelen gestrooid, waarop een probioticum is aangebracht. De tarwezemelen zijn licht verteerbaar en het probioticum op de tarwezemelen bevatten bacteriestammen die gericht zijn op kolonisatiedrang. Het idee achter deze methode is dat deze goede bacteriën het darmepitheel bezetten zodat kwalijke bacteriën geen kans meer maken om zich te vermeerderen. De behandeling wordt vervolgd door het toevoegen van organische zuren aan het drinkwater. De eerste 10 tot 12 dagen krijgen de vleeskuikens dit clusterzuur om coli-infecties geen kans te geven. Naast de kwaliteit van probiotica en zuren is het tijdstip van inzet heel belangrijk. Ook de begeleiding en samenwerking tussen veehouder, dierenarts en voerleverancier is belangrijk om de gezondheidsrisico's van de kuikens te beperken. Een basisbehandelingsconcept van een ronde kuikens, wat onder andere bestaat uit probiotica,

zuren en begeleiding, kost ongeveer 1 cent per kuiken. "Ik zie bij de ondernemers die bewust minder antibiotica willen gebruiken de beste resultaten", vertelt Kalverboer. "Gezonde dieren in de stal geeft de ondernemer veel arbeidsplezier."

JUDITH WANINGE

Helemaal zonder antibiotica, dat lukt niet in de huidige vleeskuikensector, meent Wouter Kalverboer, salesmanager bij DGW-Pharma. Maar 80 procent minder antibioticagebruik zal mogelijk moeten zijn, denkt hij. Volgens Kalverboer ligt de aanpak op drie vlakken: dieptereiniging van de stal, verhogen van de weerstand van de kuikens en het verlagen van de omgevingsdruk. Probiotica en zuren kunnen hieraan een bijdrage leveren, aldus Kalverboer. De adviezen van Kalverboer zijn vooral gericht op preventie. "Veehouders moeten niet afwachten tot de dieren ziek worden, maar juist proberen dit te voorkomen. Als de dieren ziek zijn, is het leed al geschied en is het gebruik van antibiotica niet meer af te wenden. Bovendien brengt dit bedrijfseconomisch gezien dubbele kosten met zich mee en minder

Wat zijn probiotica?

Probiotica zijn voedingssupplementen die uit levende micro-organismen bestaan, bijvoorbeeld melkzuurbacteriën, enterococci of biergistcellen. Ze worden toegediend om het natuurlijk microbieel evenwicht in het spijsverteringskanaal van mens of dier te herstellen of te ondersteunen. Dit zou moeten leiden tot minder darm infecties en daardoor een lager antibioticumgebruik. Een gezonde darmflora kan via een verbeterde spijsvertering en immuunsysteem algemene gezondheidswinst opleveren die leidt tot een betere groei of productie.